

Markku Alanen – päätoimittaja, harrastaja ja innovaattori

Petri Saarikoski

Tietokonelehti *MikroBitti*n pitkäaikainen päätoimittaja Markku Alanen kuoli yllättäen toukokuun lopussa. Tietotekniikan harrastajille Alanen jäi mieleen lehden tärkeänä innovaattorina, joka jätti lähtemättömän ja vahvan vaikutuksen koko Suomen tietokonekulttuuriin.

Markku Alanen ajautui lehtialalle tietokonepelien noustessa ensimmäisen kerran vakavasti otettavaksi nuorisokulttuurin ilmiöksi 1980-luvun puolivälissä. Hän kirjoitti aluksi peliarvosteluita *Keskisuomalaiseen*, mutta hakeutui myöhemmin syksyllä 1986 *MikroBitti*n toimittajaksi. Omien sanojensa mukaan häntä ohjasivat ammatillisesti pelit ja 1980-luvun kotimikrojen ympärille kehittynyt tee-se-itse -kulttuuri. Hänen mukaansa ”ohjelmointi oli pelaamista” ja päinvastoin.

Alasen päätoimittajauran alettua vuonna 1994, *MikroBitti* oli ajautunut vakavaan julkaisukriisiin. Lehden levikki oli noussut voimakkaasti 1980-luvulla, mutta 1990-luvun alkuun tultaessa kohdeyleisön saavuttaminen ei ollut enää niin helppoa, ja levikki tippui vaarallisen alhaiselle tasolle. Kotitietokonekulttuuri eli muutenkin turbulenttia aikaa, samaan aikaan kun Suomen suosituimman kotimikromerkin, Commodoren, maahantuoja oli ajautunut konkurssiin loppuvuodesta 1990. *MikroBitti*n sisarjulkaisu, Commodore-harrastajien erikoislehti *C-lehti*, lopetettiin alkuvuodesta 1992. Digitaalisesta pelaamisesta oli kehittymässä oma harrastusmuotonsa, mikä näkyi markkinatilanteen ja pelilaitteiden konekirjon kasvussa. Saman kustantajan keväällä 1992 aloittama *Pelit* kilpaili samasta kohdeyleisöstä, ja monet vain tietokonepelaamisesta kiinnostuneet harrastajat siirtyivät uuden julkaisun tilaajiksi.

ALANEN
markku@mikrobitti.fi

Sähköinen lehti

MikroBitti aloitti aikoinaan omalta osaltaan sähköisen lehden julkaisun vuosikerasta 1994. Yhdelle cd-kielelle mahtui vielä tuolloin hyvin koko lehti Adoben Acrobat-ohjelmalla tarkasteltavassa muodossa. Koko vuosikerta vei tilaa vain vaivaiset 70 megatavua. Niinpä cd:lle saatiin laitettua myös kaikki lehdestä vuoden mittaan mainitut ilmaisohjelmat. Vuosikertaronppu oli tuon ajan hittituote ja ylsi yli 5000 kappaleen levikkiin.

Vuoden 1998 vuosikerta ohjelmointiin vaati jo neljä romppua tallennustilaa. Acrobat-muodossa olevan lehden selailu oli valitettavasti suhteellisen sekavaa touhua ja materiaalin jakautuminen yhä useammalle cd:lle lisäsi ennestään koko homman hankaluutta. Niinpä pistimme sähköisen MikroBittiin jähin odottamaan aikoa parempia sähköisen julkaisemisen alalla.

Harkitsimme pitkään html-taittoon siirtymistä acrobat-muodon sijaan. Kun jälkimmäinen jäljentää tarkasti lehden sen näköisenä, kuin siihen voi näe-

Vaan iänkaikkisuutta odotellessa...

seen Ac joka on tossa en tyydyttä Bitissä l la sopiv sa sivur posti, ja Mak amme j jilleml oli e k nos painok

MB
20 VUOTTA
1984-2004

Markku Alanen. Lähde: *MikroBitti* 2/2004.

PC-koneiden asema kotimikrona oli sen sijaan vakiintumassa 1990-luvun alussa. Markku Alasen johdolla *MikroBitti* profiloitiin PC-harrastajien erikoisjulkaisuksi, ja uusien käyttäjäryhmien etuja pyrittiin palvelemaan uskollisesti. 1980-luvulla vakiintuneiden käytäntöjen pohjalta lehden ja lukijoiden välistä yhteisöllisyyttä kehitettiin eteenpäin, ja samalla tuoreita, lahjakkaita harrastajia rekrytoitiin avustajakuntaan. Kaikkein tärkeimmäksi uudeksi innovaatioksi nousi vuonna 1994 lanseerattu sähköinen lisäpalvelu MBnet, joka toimi aluksi BBS-purkkina ja myöhemmin lehden internet-palveluna. MBnet ei ollut Suomen ensimmäinen eikä ainoa lehden sähköinen lisäpalvelu, mutta käyttäjämääriltään se kasvoi 1990-luvulla täysin omaan luokkaansa. Huippuvuosinaan 2000-luvun taitteessa MBnet oli yksi Suomen suosituimmista verkkosivustoista. Sähköisen lehtikustantamisen osalta *MikroBitti* olikin kiistatta aikansa johtavia edelläkävijöitä.

Markku Alasen kipparioima *MikroBitti* oli ennen kaikkea harrastajalehti ja tässä suhteessa Suomen tärkein PC-kulttuurin puolesta puhuja. Entiset alaiset ovat kuvanneet häntä ”erityislaatuiseksi ihmiseksi”, joka johti lehteä suoraan edestä ja hukutti toimituskunnan uusiin, toteuttamista vaativiin ideoiden ja hankkeisiin. Ahkerana mikroharrastajana tunnetulle Alaselle lehden toimittaminen ei ollut selvästikään pelkkä työ vaan myös elämäntapa. Pitkälti hänen ansiostaan *MikroBittin* levikki oli 2000-luvun alussa yli 100.000, mikä oli täysin käsittämätön saavutus Suomen kapeilla erikoisaikakauslehtimarkkinoilla. Alanen tunnettiin myös ristiriitaisena persoonana, ja häntä ei julkaisijan johtoportaanassa aina arvostettu. Värikkäiden vaiheiden jälkeen hänet siirrettiin syrjään päätoimittajan tehtävistä keväällä 2004.

Väitöskirjaprojektini yhteydessä tapasin Markku Alasen useaan otteeseen Helsingin Pitäjänmäen toimituksessa 2000-luvun vaihteessa. Muistan hänet puheliaana ja asiasta toiseen siirtyvänä haastateltavana, jolta eivät ideat ja ajatukset loppuneet. Toisiin haastattelemiini toimittajiin erona oli myös se, että hän oli väitellyt tohtori. Hän ymmärsi siis oikein hyvin, millaisia haasteita nuorella tutkijalla oli uransa alkuvaiheessa. Sain myös mahdollisuuden kirjoittaa lehteen, ja muutamat lehtijutut julkaistiinkin melko pian haastatteluiden jälkeen.

Alasen päätoimittajauran jälkeisessä hiljaiselossa minulla oli jopa vaikeuksia toimittaa omistuskirjoituksella varustettua väitöskirjaani hänelle. Viimeisin juttu, jonka luin häneltä oli tietokonekulttuuriin erikoistuneessa Skrollissa julkaistu pitkä ja iskevä kolumni¹. Näin jälkikäteen katsottuna tuo kirjoitus yhdessä toukokuun lopussa MikroBittissä julkaistun muistokirjoituksen² kanssa tuovat väistämättä mieleen surullisen ajatuksen yhden aikakauden päättymisestä. Pääkirjoituksen lohdulliset päätössanat nostavat kuitenkin tunnelmaa: ”Keep on Skrollin’ 8-D”. Ei mikään ole lopullista ja päättyvää.

Hyvää matkaa Markku ja kiitos mainioista juttutuokioista!

Muistokirjoitus on julkaistu myös *WiderScreen*-journaalissa toukokuussa 2019.

Lähteet:

¹ Alanen, Markku. ”MikroBitti in memoriam... ja vähän Nokiakin”. Skrolli 3/2019, 14–15.

² Kärkkäinen, Henrik. ”Mikroilija, innovaattori ja taiteilijasielu – päätoimittaja Markku Alanen on kuollut”. MikroBitti.fi 29.5.2019. <https://www.mikrobitti.fi/uutiset/mikroilija-innovaattori-ja-taiteilijasielu-paatoimittaja-markku-alanen-on-kuollut/5fbab521-7039-4e69-bb0a-a9697a946e9b>.